

Slniečko 9

ROČNÍK 54

MÁJ 2000

12 SK

Založené v Matici slovenskej r. 1927

Na postriežke v knižke

Literárna **SÚŤAŽ** o slniečkarský bicykel
Ilustrovala EUBA KONČEKOVÁ - VESELÁ

Povedal vám už niekto, kamaráti, že ste somári? No iste, každému sa to stalo, keď povedal či urobil hlúposť alebo keď sa správal zaťato, tvrdohlavo. Mňa však takým vyhlásením nikto nikdy neurazil. Ja si totiž somárka veľmi vážim. A to najmä odvtedy, ako mi mama rozprávala povest' o rieke Ipeľ.

Keď vraj Stvoriteľ prideloval na zemi každému a všetkému jeho miesto, na konci radu čakateľov sa ocitol Ipeľ. Kadiaľ potečú moje vody, spytoval sa. Stvoriteľ zavola somárika, zapriahol ho do pluhu a povedal Ipeľu – nasleduj ho, vyorie koryto pre tvoje vody. Kráčal somárik rovinatým krajom, tu si odbočil pochutiť na šťavnatej tráve, tam zas uvidel krásny lopúch, a tak sa brázda vyoraná Ipeľu veru poriadne kľukatila, niekde bola hlboká, inde zas plytká. Časom na brehu rieky vyrástli vrby, v ich tieni sa lenivo prevažovali kapry i sumce, prehánali sa šťuky, a keď bolo vodám Ipeľa v koryte tesno, tak sa rozliali na lúky. Takej krásnej slobodnej rieke urobil cestu somárik, v takej som sa kúpala aj ja.

Potom si však ľudia povedali, že s riekou treba urobiť poriadok, brehy vyrovnať, koryto vydláždiť. Nech sú všetky rieky rovnaké! Smutnejšia ako smutná vrba, ktorá sa kedysi skláňala do vôd Ipeľa, stojím občas na brehu a rozmyšľam: škoda, že somárik vyvierajú.

Veru tak. Dnes už somárika stretne len tam, kde ešte môže poslúžiť svojimi schopnosťami. V horských krajoch, kde po úzkych strmých kamenistých chodníkoch prenáša ťažké náklady. A ak je tvrdohlavý, nechce sa pohnúť, treba sa ho opýtať: máš dobre uložený náklad, nie je toho na tvojom chrbte priveľa, nechceš si oddýchnuť alebo chceš tento kúsok cesty radšej obísť? Lebo tvrdohlavosť nie je vždy len zlá vlastnosť. Možno vás o tom presvedčí aj poviedka Márie Ďuríčkovej Martuška a somárik.

Martuška bývala v horárni a mala ďaleko do školy. Bolo to veľmi nevýhodné, a predsa by sa nejedno dieťa rado s ňou bolo menilo. Prečo? Jednoducho preto, lebo Martuška chodila do školy na somárikovi. Deti sa nevedeli vynadávať, ako somárik ide krajom cesty, ako vchádza do školského dvora, ako ho Martuška priväzuje o latku v drevárni, kladie mu na zem otiepku sena, poškrabká ho pomedzi uši a milo povie: „Do videnia, Adam!“

Somárik Adam zastrihá ušami a to znamená: „Do videnia, Martuška!“

Dvoch laganov zjedala zlost: to dievčisko má všetko, aj somárika, aj pekné vrkoče – a oni nič! Raz si povedali, že kým bude Martuška na obede, somárika jej odvedú a schovajú. Och, či sa potom nasmejú, keď ho bude kade-tade hľadať. Napchali si vrec-ká dobrotami, otvorili dreváreň, odviazali somárika a lákajú ho von: „Poď, Adamko, dostaneš cukrík!“

Adam natiahne krk, zlizne cukrík z dlane, ale kroka nespraví.

„Poď, Adamko, dáme ti čokoládu!“

Adam zas len natiahne krk, zlizne čokoládu z dlane, ale kroka nespraví. Darma ho vábia lahôdkami, darma ho ťahajú, darma tlačia, darma i prútom šibú. Stojí na mieste, ani čo by tam korene bol zapustil. Prišla Martuška od obeda a vidí laganov, ako sa somárikovi prihovárajú. A okolo neho koľko len všelijakých papierikov: od čokolády, od štol-verkov, od pralínok, ba ešte aj od salámy.

„Ďakujem vám, že ste uhostili môjho Adama,“ vraví Martuška. „Ja som si, vidíte, až do tejto chvíle myslela, že ho nemáte radi.“

Vyviedla somárika na dvor, vysadla naň a on sa pohlol, nemusela ani slovo povedať.

„Do videnia, chlapi!“ zakývala Martuška. Somárik Adam zastrihá ušami a to znamenalo: „Do videnia, lagani!“

A tí stoja s ústami dokorán: svojimi strapatými hlavami nijako nevedia pochopiť, prečo je to tak.

Priznám sa, kamaráti, že mne sa žiada somárika skôr nežne pohľadiť, ako považovať ho za symbol hlúposti. Ale o tom už porozmýšľajte sami. Ja musím skončiť túto postriežku, ako inak, súťažnou otázkou. Tento raz bude veľmi, veľmi ľahká. Napíšte nám na korešpondenčný lístok iné pomenovanie somára a pošlite ho na adresu Slniečko, P. O. BOX 307, 810 00 Bratislava. Aj tajnička krížovky vám pomôže odpovedať správne a zapojiť sa tak do súťaže o peknú knihu či slniečkarský bicykel.

KVETA SLOBODNÍKOVÁ

Cabradský hvezdár

Keďysi, keď sa Čabradský zámok ešte hrdo vypínal do výšin a keď ešte stáli široké komnaty, keď sa panstvo veselo bavievalo v nich, vraj vtedy prišlo raz na um čabradskému kastelánovi, že už všetkého má dosť, iba hvezdára by potreboval na zámku, hvezdára, čo by mu predpovedal čas.

Ale kde ho vziať, keď učený človek bol vtedy zriedkavosťou? Veď sám mocný zámožný pán, sám kastelán sotva sa vedel podpísať!

No či tak, či onak, chcel mať hvezdára.

Na zámku bolo síce dosť rozumných ľudí, čo sa vyznali v čase, a veru, znamenite sa v ňom vyznali, lebo nebolo vtedy ešte nijakých prístrojov, nijakých hodiniek, teplomerov, tlakomerov a neviem čoho ešte; museli sa držať podľa slnca, mesiaca a hviezd i vetra, ba všeličo si všímali v prírode, o čom my dnes ani nevieme.

Lenže čabradský kastelán chcel mať učného hvezdára.

Keď ho sám nájsť nemohol, napokon rozkázal svojim poddaným, aby niekde vysliedili učného človeka. Tí ani len tak nemohli ho nájsť, ako ho nenašiel sám kastelán. Ale kastelán sa v hneve začal vyhrážať, nuž hrôza chodila po zámokých poddaných.

Neďaleko Čabrade žil v tie časy akýsi Filip. Takto človek súci, umný, iba lapaj nad lapajov. Nuž zámokým ľuďom prišlo v núdzi a strachu na um, či by sa Filip nedal nahovoriť na hvezdárstvo.

Filip sa spočiatku vykrúcal; vedel, že s kastelánom neradno vystrájať žarty, napokon sa však dal nahovoriť. A bolo mu na zámku ani kráľovi, prechádzal sa v širokých komnatách, jedol a pil z panského stola, žil si, ako sa mu chcelo.

V počasí sa vyznal, nuž dobre vedel veštiť, i hviezdy poznal, lebo sa dosť na ne nadíval, keď za mladi valašil.

Ba tak sa vžil do hvezdárstva, najmä však do panských spôsobov, že už ani sám ne-

chcel veriť, že kedysi pásol ovce. Len ti mu pýcha udrela do hlavy, už si veru ani tých zámokých ľudí neuctieval, čo ho potajmá spravili hvezdárom. Zavše im ani neodpovedal, keď sa mu prihovorili. Jedovalo to tých, ale čo si počať? Keby boli Filipa prezradili, sami by si boli všeličo utržili od kastelána.

Raz sa však stalo, že sa kastelán chystal na poľovačku, a ako vždy, i teraz si dal zavolať svojho učného hvezdára Filipa, aby sa dozvedel, či sa hodno vybrať na poľovačku, alebo nie.

Filip pred chvíľou spal, len čo ho zobudili zo sna, nestačil sa poobzerať, nuž len tak naslepo uistil svojho pána, že sa ničoho nemusí obávať, čas bude najkrajší.

Kastelán po takejto rade ani chvíľu nerozmýšľal, pojal svoju družinu a poberal sa zámokou bránou. Tu za zámokou bránou postretla družina sluhu, čo sa trápil so somárom, lebo mu nechcel ťahať káru. Kastelán mal dobrú vôľu a zastavil sa pri tom človeku.

„Akého to máš neposlušného somára!“

„Veru je ledačo, môj pane, lebo sa mi vždy zháči, nechce ťahať, keď má prísť búrka.“

„A vari má byť búrka?“

„Len ráč pozrieť, môj pane, na uši môjho somára, keď ich má takto spustené ako teraz, vtedy je búrka istá!“

Kastelán sa zasmial, spoliehal sa na svojho učného hvezdára a na jeho veštbu. Veď ako si mohol myslieť, že by sa somár mohol lepšie vyznať v počasí ako jeho Filip. Smial sa a povedal:

„Ak je tak, uctím si tvojho somára a tebe darujem takého osla, čo bude vedieť i po latinsky. Či pristaneš?“

Sluha nerozumel, čo mu mocný pán sľubuje, iba sa ukláňal.

Kastelán však zo srny nevidel ani len

Ilustroval

MARTIN KELLENBERGER

chvost, lebo sa pustil taký lejak, aký nikdy nezažil. Hromy trieskali, kôň sa mu splašil, nohu si zlomil, a kastelán, zamazaný, mokrý, pešky musel sa dotárať do zámku.

Aký jed ho prechodil, ľahko si predstaviť, ľahko uhádnuť. Služobníctvo sa triaslo, a tu div, kastelán nikomu ani len zlého slova nepovedal, iba rozkázal predviesť onoho sluhu s károu a so somárom.

„Či vieš, čo som ti sľúbil pred zámokou bránou?“

Horkýže ten vedel! Ale kastelán sa naň nenahneval.

„Vypriahni somára,“ rozkázal, „a od toho času tu sa bude pásavať pod mojimi oblokmi, bude mi hvezdárom. Aby sa však tebe nestala krivda, dnes ti bude ťahať káru môj učený Filip, a keď mu rozkážeš, bude ti i po latinsky rozprávať.“

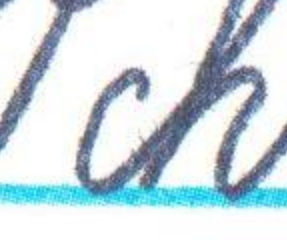

Tak sa i muselo stať.

Pyšný hvezdár Filip musel toho dňa káru ťahať (na druhý deň už nie, lebo vraj ušiel svetom), a od tých čias somár veštieval čas na Čabradskom zámku.

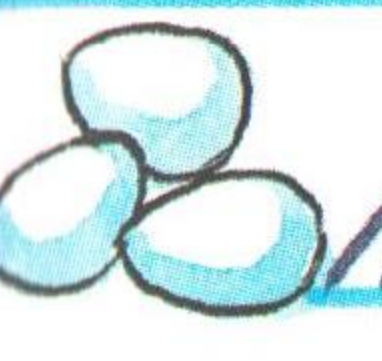

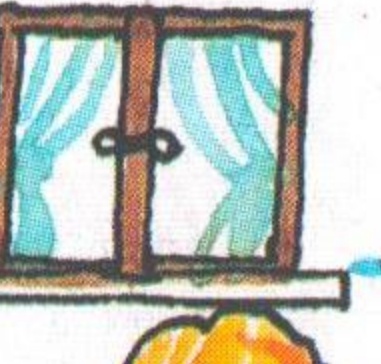

A vraj vždy dobre veštil.

Malovaná písanka

Lačiatkom jari mašťa-
hovali sa do kouny dva .
Jedného dňa priviedol Luzanku
ke . Opakne rozhrnul ve všetky pl-
né krásnych zelených a ukázal
jej na jeden . Bolo na ňom guľaté
 a v ňom **3**   . O chvíľu priletela
drozdia mamička a vystrašene si
sadla do . Drozdí ošeko priletel
siež a bojovo rozliakol , aby ju
chránil. „My vám neublížime, šer-
la . Drozdí ošeko sa upokojil. Za-
to jedného večera sa tak hádzal na
, akoby ho chcel rozbiť. Všetci vybeh-

DOMA EUJ!

li von a vtedy videli, ako sa po jablo-
ne šplhá veľký . „Ulet!“ vykrikla
 na drozdicu. „Lachraň sa!“ Drozdi-
ca sa celá briašla od hrôzy, ale svoje
 neopustila. Vtom už s v ruke
pribehol ke   zlostne zaprskal
a podho vnohy. O pár týždňov, prá-
ve krásne svietilo , klopi klopi
na znova. Tuk! Tuk! Tuk!
 a vyzriú von, čo sa deje, a tam
na podokennej doske drobčia **2** veľ-
ké a vedľa nich **3** malé .
„Prišli sa nám podakovať,“ povedal
 a všetkým bolo raxu okolo
akosi teplo.

NAPÍŠAL:
JÁN DONOVAL
NAMAĽOVALA:
D. ONDREIČKOVÁ

jablko, drozd, ošeko, kouny

Luzanka, kmeň, palica, drozdica

ERIK GROCH

Sláva

Tuláčik bol malý ryšavý psík. Ležal na schodoch a čítal knihu. Na knihe bolo napísané **AKO SA NAUČÍŠ SPIEVAŤ.**

„Musím sa naučiť spievať,“ povedal Tuláčik Kláre. „Keď sa naučím spievať, budem slávny.“

„Nie je to zlý nápad,“ povedala Klára. „Ale možno nemáš na spievanie dobrý hlas.“

„A na čo mám dobrý hlas?“ opýtal sa Tuláčik.

„Na odháňanie zlodejov,“ povedala Klára.

„Alebo na naháňanie králikov,“ pokračovala.

„Alebo na zavýjanie na mesiac.“

Keď to Tuláčik počul, strašne sa urazil. „Ja mám hlas len na spievanie,“ povedal.

A odišiel na povalu cvičiť spievanie.

Na pôjde nebol nik.

„To je dobre,“ tešil sa Tuláčik. „Speváci potrebujú byť sami, aby ich nikto nevyrušoval.“

Potom otvoril knihu.

V knihe bolo veľkými písmenami napísané **NAJPRV POMALY OTVORTE ÚSTA, AKO NAJVIAC VLÁDZETE!**

Tuláčik pomaly otvoril papuľku, ako najviac vládol.

TERAZ SA ZHLBOKA NADÝCHAJTE, radila kniha.

Tuláčik sa zhlboka nadýchol.

A teraz zaspievajte **LÁ-LÁ-LÁ,** čítal v knihe.

„Lá-lá-lá,“ zabrechal Tuláčik.

Na povalu vybehla Klára.

„Prosím ťa, prečo brešeš?“ opýtala sa Tuláčika. „Vidíš nejakého zlodeja?“

„Nebrešem,“ povedal Tuláčik. „Spievam. A choď z povaly preč. Speváci potrebujú veľa miesta.“

Keď Klára odišla, Tuláčik znova otvoril ústa, nadýchol sa a začal zavýjať: „Lá-lá-lá!“ Bolo to príšerné.

„Klára! Klára!“ volal Tuláčik. „Už som sa naučil spievať! Už budem slávny!“

Ale Klára neprišla.

„To nič,“ povedal si Tuláčik. „Speváci aj tak potrebujú byť sami, aby ich nikto nevyrušoval.“

Ilustrovala
DAGMAR HLOŽEKOVÁ

A brechal a štekal a zavýjal. A predstavoval si, aký bude slávny. Ale o chvíľu mu prišlo smutno.

Bol sám.

„Klára! Klára!“ volal Tuláčik a bežal do kuchyne.

Ale kuchyňa bola prázdna. Iba na stole ležal lístok:

UŽ SOM TO BRECHANIE, ŠTEKANIE A ZAVÝJANIE NEMOHLA VYDRŽAŤ. ODSŤAHOVALA SOM SA. KLÁRA.

„Klára! Klára!“ kričal Tuláčik a rozbehol sa hľadať Kláru.

Najprv bežal za medveďom.

„Medveď mi určite povie, kde je Klára!“ hovoril si Tuláčik.

Ale medveďov brloh bol prázdny. Iba na zemi ležal lístok:

UŽ SOM TO BRECHANIE, ŠTEKANIE A ZAVÝJANIE NEMOHOLO VYDRŽAŤ. ODSŤAHOVAL SOM SA. MEDVEĎ.

Tuláčik sa rozbehol za líškou.

Ale líška sa odsťahovala.

Potom sa rozbehol za diviakom.

Ale aj ten sa odsťahoval. Všetky zvieratá sa odsťahovali. Nikto nemohol vydržať Tuláčikovo brechanie, štekanie a zavýjanie.

Tuláčik sa vrátil domov. Schody pred domom boli prázdne. Chodba v dome bola prázdna. Klárina izba bola prázdna. Kuchyňa bola prázdna. Celý dom od povaly až po pivnicu bol prázdny.

„Už nikdy nebudem spievať,“ povedal si Tuláčik. „Už nikdy nechcem byť slávny.“

Potom si ľahol do Klárinej izby.

A zaspal. Keď sa ráno zobudil, Klára spala vo svojej posteli. Medveď bol v lese, líška v brlohu.

Všetky zvieratká sa vrátili.

„To je dobre,“ povedal si Tuláčik ticho, aby nezobudil Kláru.

A tešil sa, že nie je slávny a že nie je sám.

O posteli, v ktorej sa nedalo spať

Bol raz jeden... To je jedno, ako sa volal, a tak ho budeme volať pán Jeden. Také meno naozaj je. Môžete sa pozrieť do telefónneho zoznamu. Teda bol raz jeden pán Jeden. Cez deň pracoval... To je jedno, kde pracoval, hlavná vec, že pracoval. A kto u nás poctivo pracuje, ten sa časom dopracuje k peknému majetku. Pán Jeden si zarobil toľko peňazí, že si po niekoľkých rokoch mohol kúpiť novú postel'. Cítil sa nesmierne šťastný, pretože doteraz spával iba na zemi.

Pán Jeden si dal postel' doprostred izby a kochal sa pohľadom na ňu. Kochi-kochi-koch, ako sa hovorí medzi ľuďmi. A potom sa pristihol, že sa už nekochá, ale že zíva.

„To je skvelé, že sa mi chce spať! To je skvelé, že mám kde spať!“ pochvaloval si pán Jeden. Vypil si pred spaním pohár mlieka, vyumýval si zuby, vyvetral v izbičke, vyzliekol sa, vzorne si poukladal svoje ošatenie,

vhupol do pyžamy a natiahol sa na postel'. Zhasol lampičku a po uši sa prikryl teplým paplónom.

Už mu klipkali viečka, už sa mu zatvárali oči, keď tu zrazu... Huiiiiiiighfffdp! Postel', jeho vlastná postel' ho vystrelila von a pán Jeden sa ocitol na zemi.

„Vari mi len nedali vystreľovacie lôžko?“ čudoval sa.

Vliezol si do postele znova. Tentoraz opatrnejšie a ležal tam bez pohnutia. Nenapočítal ani do troch a už ho to znova vyhodilo.

Pán Jeden bol poriadne našťvaný. Chcel volať na reklamáciu, ale potom si uvedomil, že je hlboká noc a všetci už spia. Všetci, okrem neho.

Pohľadal kliešte, skrutkovač, kladivo, dokonca aj nožnice a otvárač na pivo a pokúsil sa postel' opraviť. Ale nič na opravovanie tam nebolo. Bola to obyčajná postel': teda okrem toho, že ho zhadzovala na zem.

Pán Jeden sa rozhodol, že si s postel'ou prehovorí.

„Počuj, ty, postel'!“ povedal jej láskavo. „Mne sa náramne chce spať.“

„Aj mne!“ zavrzgala postel'.

„A nemôžem!“ zvýšil hlas pán Jeden.

„Ani ja!“ odsekla postel'.

Nebolo pochybností, že vedela rozprávať!

„Pretože ty ma stále zhadzuješ!“ dokončil pán Jeden.

„Pretože ty ma štekliš!“ vzdychla si postel'. „Vieš, ja som zo štekľivého dreva!“ dodala a pustila sa do vysvetľovania.

„Vieš, drevo, z ktorého som, bolo kedysi stromom. Každé drevo je najprv stromom. Dážď ma česal, snežik chladil, slnko hrialo, ale jeden vetrík ma štekľil. Bol to bláznivý juhozápadný vietor, taký balkánsky vetroplach. A tak som sa stala štekľivým drevom. Každý dotyk mi spôsobuje šteklenie, ktoré sa nedá vydržať!“

„Ach tak,“ vzdychol si pán Jeden. „To je síce vážny dôvod, ale ja som ospalý.“

„Aj ja,“ povedala postel'.

„A nemôžem zaspáť!“ zdôraznil pán Jeden.

„Ani ja!“ zdupľovala štekľivá postel'.

A boli znova tam kde predtým.

„Čo budeme robiť?“ zvolali obaja naraz.

„Mohol by som ťa odnaučiť štekleniu,“ povedal pán Jeden a položil na postel' svoj klobúk.

„Fajn,“ povedala postel'. „Nič necítim.“

Pán Jeden pridal aj župan.

„Trošilinku ma to začína štekliť, ale ešte vydržím!“ držala sa postel' hrdinsky.

Pán Jeden opatrne položil na postel' zväzok kľúčov a...

„Ja sa zbláznim!“ skríkla postel' a všetko zhodila na zem.

„A keby som to skúsil postupne?“ skúšal to pán Jeden.

Najprv si na postel' položil ľavú nohu. Po-

tom pravú nohu. Potom ľavú ruku. Potom pravú ruku. Vyzeralo to tak smiešne, že sa musel rozosmiať a zvalil sa na postel'.

Postel' sa začala nebezpečne natriasať a zhodila pána Jedného na zem.

Pán Jeden ležal vedľa postele.

„Prikry sa, lebo prechladneš,“ povedala postel' starostlivo a zhodila naň paplón.

„To je od teba veľmi láskavé,“ povedal pán Jeden dojata. „Ďakujem ti. A teraz už dobrú noc.“

„A nehneváš sa na mňa?“ spýtala sa postel' a bolo vidieť, že ju to veľmi mrzí.

„Čo mám s tebou robiť?“ vzdychol si pán Jeden a obrátil sa na druhý bok.

„Nemohol by si mi... nemohol by si mi zaspievať uspávanku?“

„Uspávanku?“ začudoval sa pán Jeden.

„Vieš, je to prvý raz, čo spím v cudzom byte,“ vysvetľovala postel'. „Je mi smutno. Ale keby si mi zaspieval uspávanku, ľahšie by sa mi usínalo.“

Čo mal pán Jeden robiť. Začal spievať uspávanku. Postel' zaspala a vtedy mu zišlo na um: postel' už spí a v spánku hádam nebude štekľivá. Čo keby som sa vyspal aj ja? Pomaličky, opatrne si ľahol na postel', prikryl sa paplónom – a nič sa nestalo. Postel' spala tak tvrdo, akoby bola bývala z toho najtvrdšieho dubového dreva.

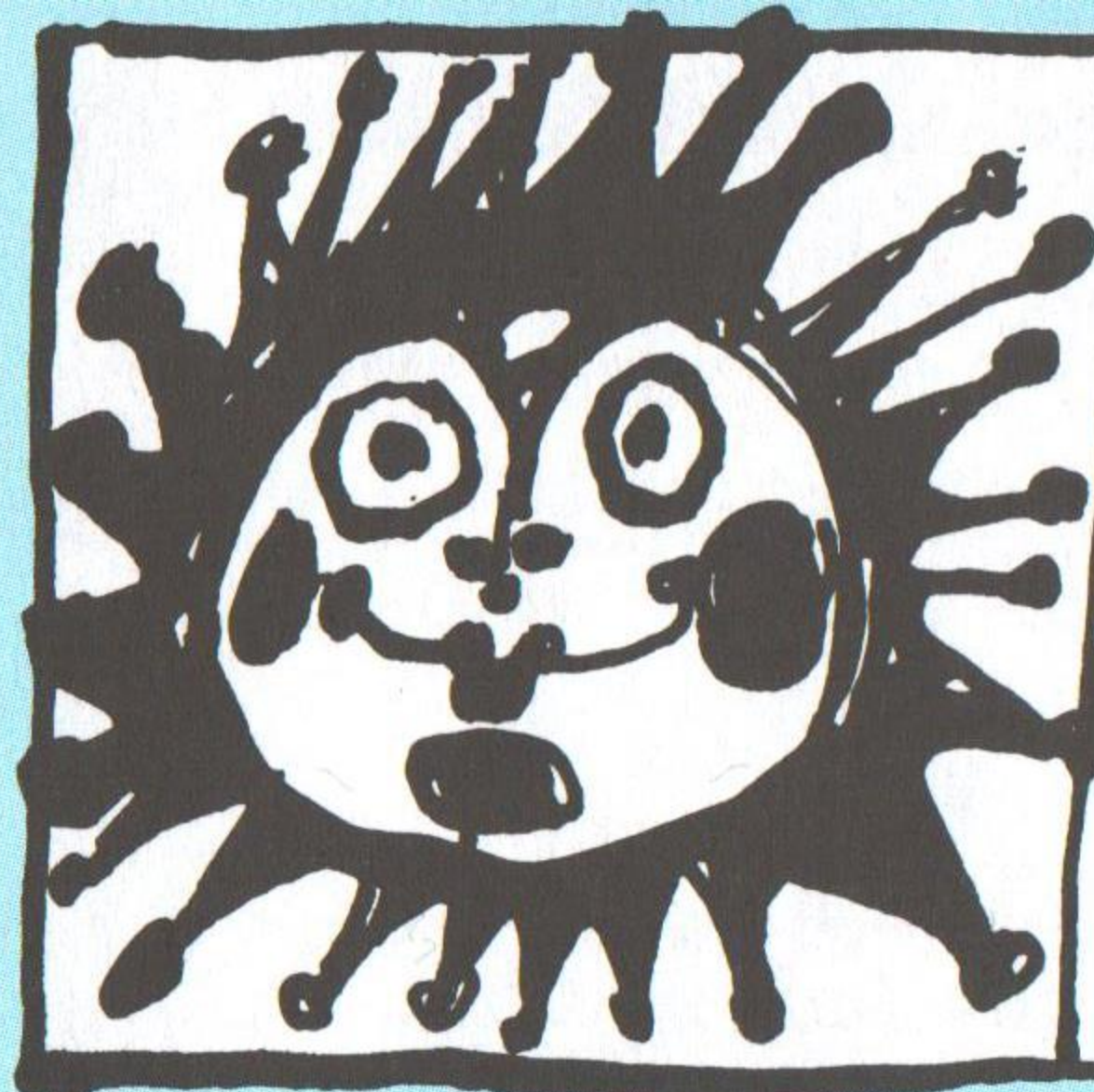
A kto by chcel vedieť, aká to bola uspávanka, tu je:

**Len skoč šípku do postieľky,
už tu dlho čaká ťa.
Posteľ majú malí, veľkí
chalani aj dievčatá.**

**Postieľka má zvláštnu silu,
postieľka má veľkú moc.
Keď si v nej len malú chvíľu,
príde k tebe pani Noc.**

**Prídu k tebe modré sničky,
zazvonia ti bim-bam-bom.
Tak si ľahni pomaličky
do postieľky pod paplón.**

ST. N. J. Č. K. O.

Jožka MRAVICKU

Na vířalade samosťe i bola

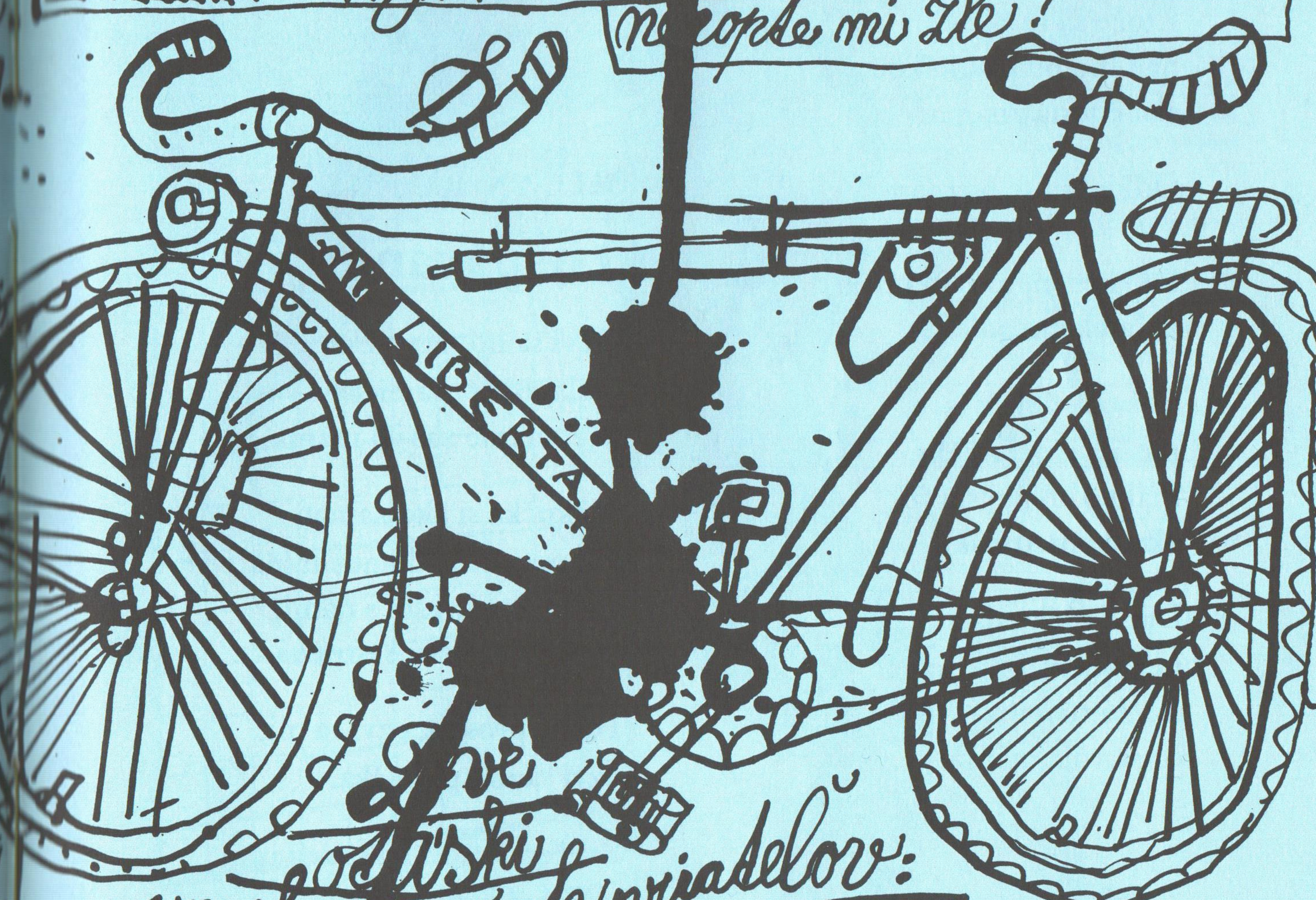
ceduľa

PREDÁM
ZACHOVÁLY bicy
LIBERTU
CENA: 2600 KčS.

To je ono! pomyslel som si
ja si na Libertu
zarobim, sünac
už mám.

AKO SOM SI ZARABAL: Staršej
filme som nosil uhlie, zato byt
som 5 korún, a dve som jej spustil.
V ochode som posadmedal, dvoje - 3 KčS
+ 7 lístka
Susedke Budinckej som oberal hrške
velmi lacno, 5 Kč za 100.
O s adnim, ako chce, som oberal, posedom
a s osom korún, za 100, ani redy
nemusel bit.

Milí Martin, Trich ved korun, čosim i
poslal v liste ti vračiam. Dostal som
zane odca, radnu na kladač ku Horu morá
a bierka sa robina ~~na kladač ku Horu morá~~ Malicu
a s nie na Libertu. ~~na kladač ku Horu morá~~
~~na kladač ku Horu morá~~. Aké bacha, kýmár ti
neopke mi žle!

pre s me ních priateľov:
1. Poraďte mi čo mám ešte robiť, keď ešte
musím zarobiť.
2. Napíšte mi, či aj vy spórite na bicykel alebo
na dáco.
5 * 5 = 25
Ča kám rýchlu osporob.
Váš vmi
kamariad
začkor
Mik svicka

MILAN RÚFUS
Riekanka o mamkách

Dana rúčky, dana.
Ktože sa to skláňa
nad mojou postieľkou,
aká čudná známa?

Odkiaľ ju to poznám?
Kde som len s ňou bola?
S kým som to sem prišla
z ďalekého poľa?

Spávala ňou sýta,
močila v nej nôžky,
mäkko do nej skrytá
ako do matriošky.

Dana rúčky, dana,
nepôjdem za pána,
iba za tú jednu,
čo sa volá mama.

MILAN RÚFUS
O uspávanke

Ozvi sa mi, pesnička.
Dala mi ťa mamička
a jej mame zas jej mama.

Mäkučka si ako zamat.
Od neznáma do neznáma
ako hviezda ideš s nami,
všetkých sestier sestrička.

Pekne prosím, ozvi sa mi,
ozvi sa mi, pesnička.

Zvečera, keď nad strechami
vyšli hviezdy veľiké,
mamka mi ťa darovala.

A ja, že som ešte malá,
darujem ťa bábike.

Krížovka Slniečkarka

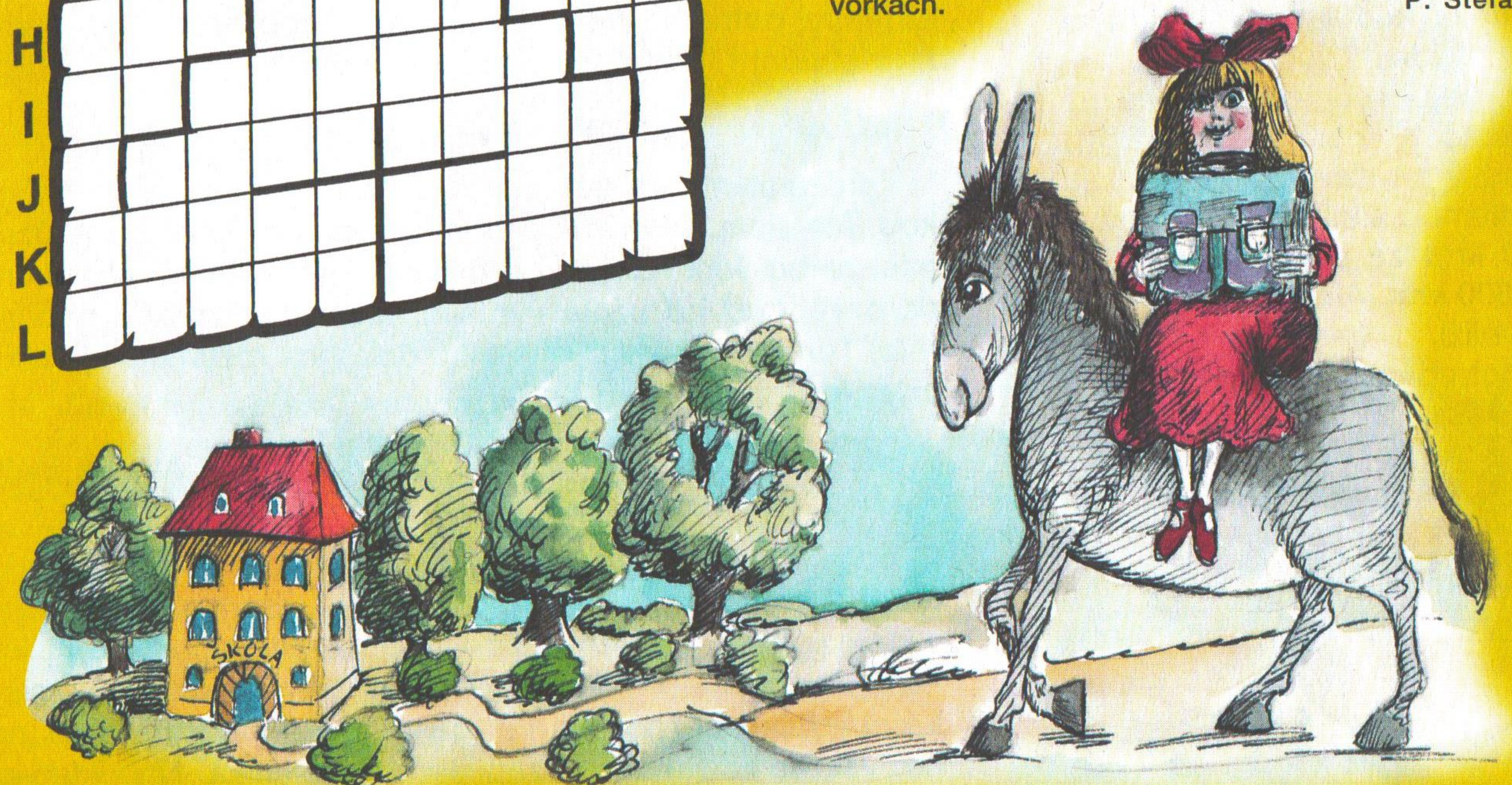
V literárnej súťaži ste sa dočítali o somárikovi, ktorý nosil do školy malú Martušku, lebo bývala veľmi ďaleko. Ak sa vám nepodarilo zistiť, ako inak voláme somárika, vylúštite si našu krížovku. Celkom isto sa to dozviete v jej tajničke.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A										
B										
C										
D										
E										
F										
G										
H										
I										
J										
K										
L										

VODOROVNE: A. Vojenský príkaz – tvar slovesa pokopať. B. Obalenie – začiatok ulice – pokosená suchá tráva. C. Časový úsek života – dravý vták – ľad po česky. D. Rudo, Daniel – tvar slovesa prosiť – národná banka. E. Adam – morský živočích (krab) – TAJNIČKA – Elena. F. Dozretí – tvar slovesa stmeliť. G. Nerozhodne v šachu (pať) – rozprávkový silák – domáce meno Ivana. H. Najvyššia karta – divoká – nástroj na lisovanie. I. Rozrývaj – veľké polienko – Anna, Táňa. J. Izabela – dospelá Dorotka – surovina, z ktorej sa vyrába benzín – Rudolf. K. Malička nula – domáce meno Stanislava. L. Dospelá Alenka – slovenský kraj (Tekov).

ZVISLE: 1. Lano – postelňa prikrývka naplnená perím. 2. Hlavné jedlo dňa – krasové územia (krasy) – podúval. 3. Vreco – zato – obrábaný pozemok, roľa. 4. Elena, Laco – preorával – tvar slovesa odorať – Karol a Natália. 5. Leopold – vykoná, spraví – trestala bitkou – Anna a Andrej. 6. Pavol – morská ryba s ružovým mäsom (losos) – prever – začiatok starého. 7. Veľká oska – časť koruny stromu – čas raňajok – začiatok teploty. 8. Kapustovitá zelenina – tvar slovesa lomiť – opačná strana. 9. Tamten – týkajúca sa leva (levia) – áno po česky. 10. Jarná bylina so žltými kvetmi – pevnina obkolesená vodou.

POMÔCKA: Menej známe výrazy sú uvedené v zátvorkách.
P. Štefánik

DETI

v zelenom

Pripravuje **Marta Šurinová**

ilustroval **Jozef Porubčin**

V máji časté hrmenie dobrý rok sľubuje, sedliak sa hustému žitu raduje.

Prečo chrústy vrčia?

Len čo sa listy zazelenajú, prebudí sa k životu listožravý hmyz. O tomto čase sa roja chrústy – čokoládovohnedé chrobáky so zvláštnymi vejárikovými tykadlami a drapľavými nôžkami. Keď sa premnožia, narobia veľmi veľa škody. Obhrýzajú listy na stromoch a ich larvy podhrývajú korene rastlín. Chrúst je jeden z najpomalších letcov. Za sekundu zamáva krídlami iba štyridsať krát. Krídlami vydáva zvuk, pripomínajúci veľké ťažkotonážne lietadlo. Komáre sú „tryskáče“. Vysoký piskľavý zvuk vydávajú krídlami. Samička nimi zamáva 300 krát za sekundu, samček až 600 krát. Ale ten nám naozaj neublíži. Nevyhľadáva nás, nepotrebuje našu krv, pretože neznáša vajíčka.

Kto spieva vo vetrolame?

Mnohí z vás vedia, že vetrolam je vysadený pás stromov a kríkov, ktorý zadrží vietor a nepustí ho do polí. Chráni tak pôdu pred vysušením. Do jedného sedem kilometrov dlhého vetrolamu v Šamoríne chodí už piaty rok **Danka Némethová** počúvať vtáky. Vyštudovala biológiu a matematiku na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave a teraz robí doktorandskú prácu. Chodí, počúva spev vtákov, pozerá sa ďalekohľadom na konáre, ktoré si označila farebnou stužkou, a všetko si zapisuje.

Danka, čo je v tomto vetrolame pre teba najdôležitejšie?

Kontrolujem, či aj tento rok hniezdia na tých istých stromoch a kríkoch tie isté druhy vtákov ako vlni a palicou meriam, o koľko stromy a kríky vyrástli.

Hovorí sa, že človeka poznáš po reči a vtáka po perí. Ale ty poznáš vtáky aj podľa spevu. Je to veľká výhoda, pretože vtáčika medzi hustým listím často nezbadáme. Kde si sa to naučila?

Najprv som zistila, ktoré vtáky môžem tu, na Podunajskej nížine vo vetrolame nájsť. Viem, že tu nebude orol skalný ani hlucháň. Učila som sa rozoznávať ich hlasy podľa nahrávok na magnetofónových kazetách, niečo som sa naučila od ornitológa – od pracovníka, ktorý študuje vtáky a vie ich rozoznať podľa spevu. Keď zistím, o akého vtáčika ide, overím si to ešte ďalekohľadom podľa tvaru tela, farby peria, zobáčika, krídiel. Viem, že slávik spieva v kríkoch, aby ho bolo lepšie počuť, ale hniezdi na zemi, kde si hľadá potravu. Viem, že má rád lesnú hrabanku, preto ho nebudem hľadať tam, kde rastie tráva.

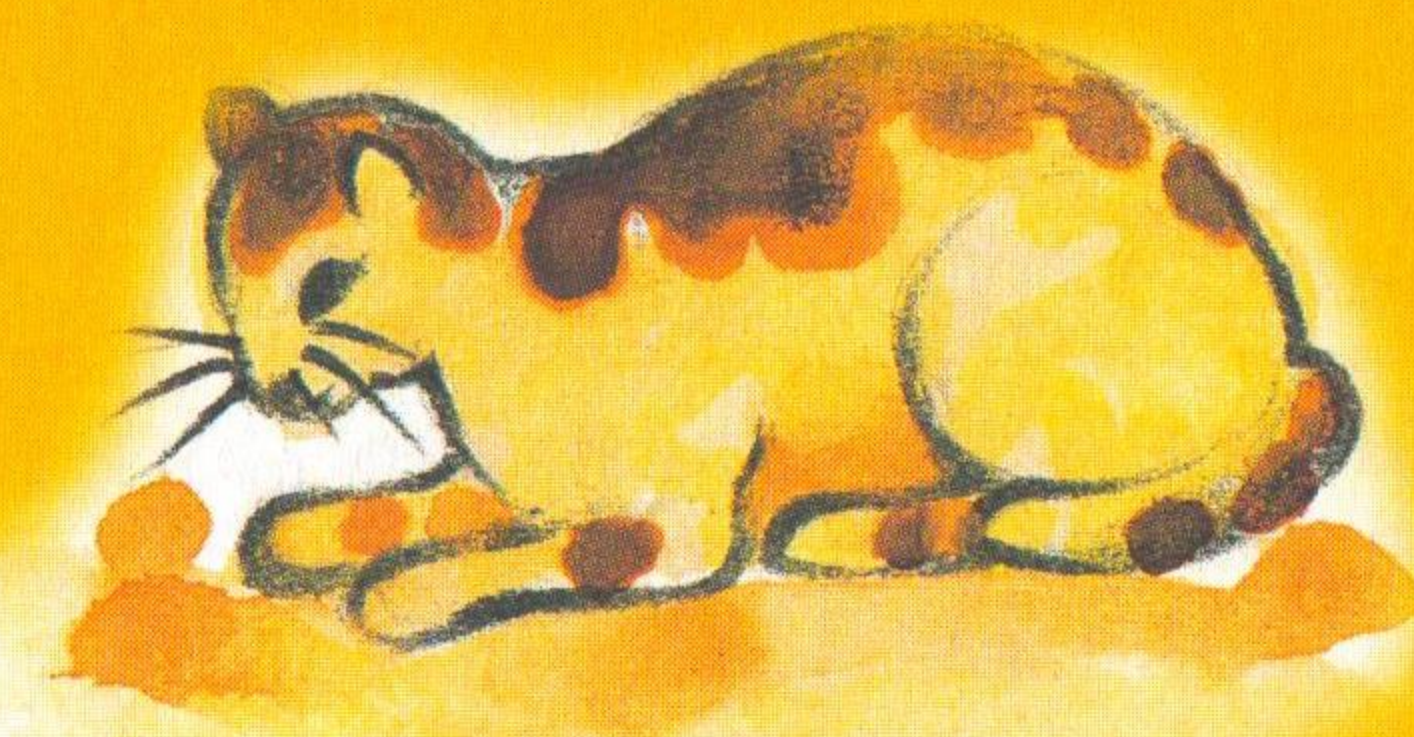
Rozumieš spevu vtákov? Vieš, o čom sa rozprávajú?

Nerozumieme im tak, ako keď sa rozprávam s kamarátkou. Ale viem, že iným spevom si vták označuje svoje územie, alebo vabi samičku a celkom iným hlasom či krikom sa ozve, keď ho náhle vyruším, alebo keď zbadá nepriateľa. Tomuto výstražnému kriku dokonca rozumejú aj vtáky iných druhov.

Isto aj niektorí naši čitatelia pozorujú vtáky. Ako sa majú správať, keď objavia hniezdo?

Chodte ticho, opatrne, s otvorenými očami. Blízko hniezda nerobte veľa stôp. Tie by prezradili výborným stopárom – kune aj líške, kde je hniezdo. Keď nájdete hniezdo s vajíčkami, nechytajte ich. Pravdepodobne vás vystrašená samička zobďaleč pozoruje a len čo odídete, zasadne opäť na ne. Všetko zaujímavé si zapíšte do zápisníka. Napríklad aj

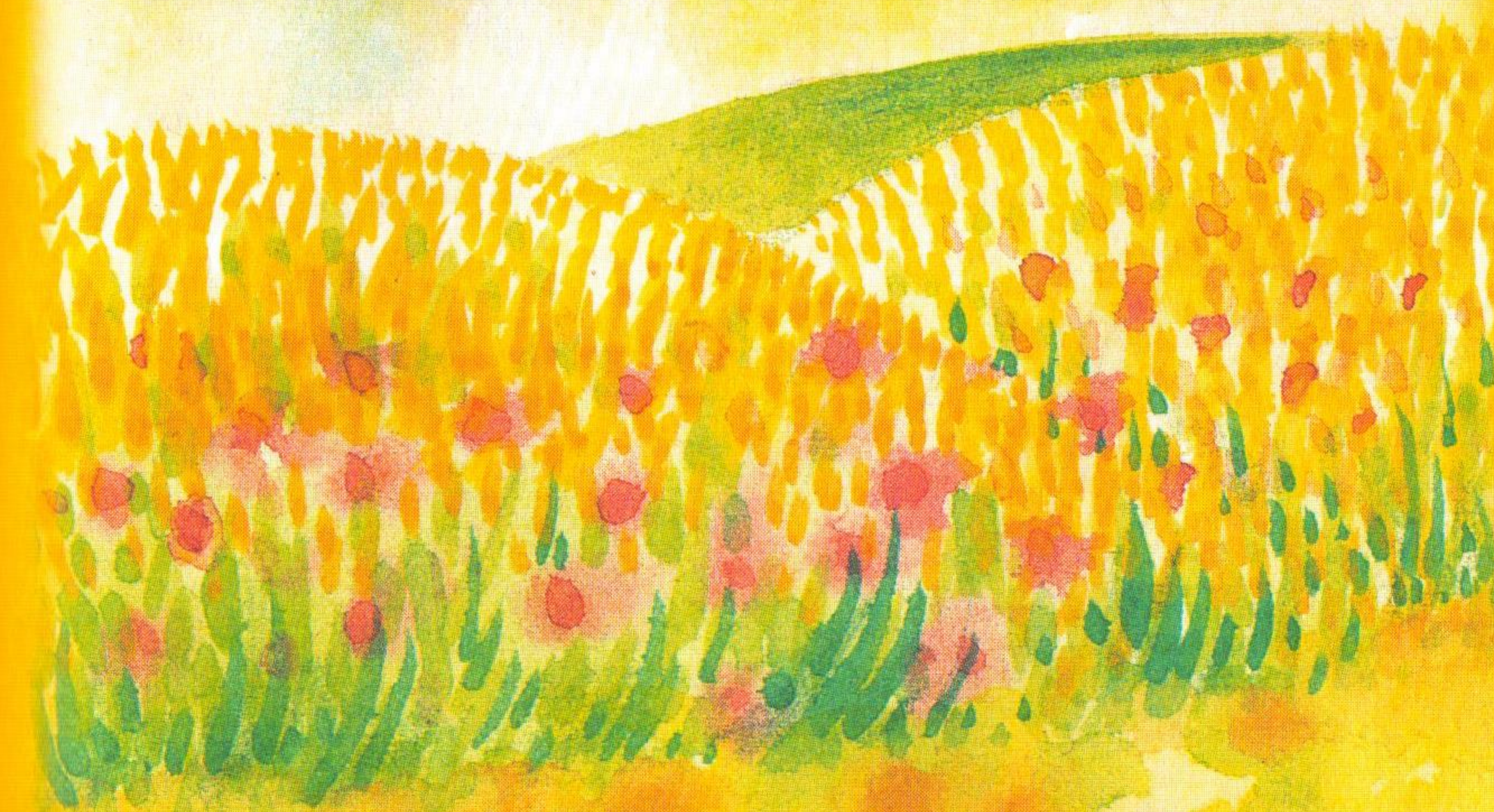
dátum priletu z teplých krajov, kedy si ktoré vtáky začali robiť hniezdo, ako dlho sedia na vajíčkach... Možno že raz s niektorým z vás, čitateľov Slniečka, budeme kolegovia. Prajem vám veľa krásnych zážitkov z prírody.

Chladný máj, pre ovocie raj.

V máji časté hrmenie dobrý rok sľubuje, sedliak sa hustému žitu raduje.

24. máj – Európsky deň národných parkov

Na Slovensku je šesť národných parkov. Najstarší z nich je Tatranský národný park. V najvyšších polohách medzi skalami rastú vzácne rastliny. Sú drobné, skromné. Prispôbili sa ťažkým podmienkam – dlhotrvajúcim zimám, víchriciam. Sú nižšie, ale majú silné korene a menšie, často chlpaté listy. Majú krásne žiarivé farby. Plesnivec, poniklec biely, silenka bezbyľová, kamzičník chlpatý... Na miestach, vystavených vetru a zime nájdeme aj našu najmenšiu vrbu. Je sotva dva centimetre vysoká s niekoľkými okrúhlymi listami a s malou jahňadou kvetov.

Prečo platí...

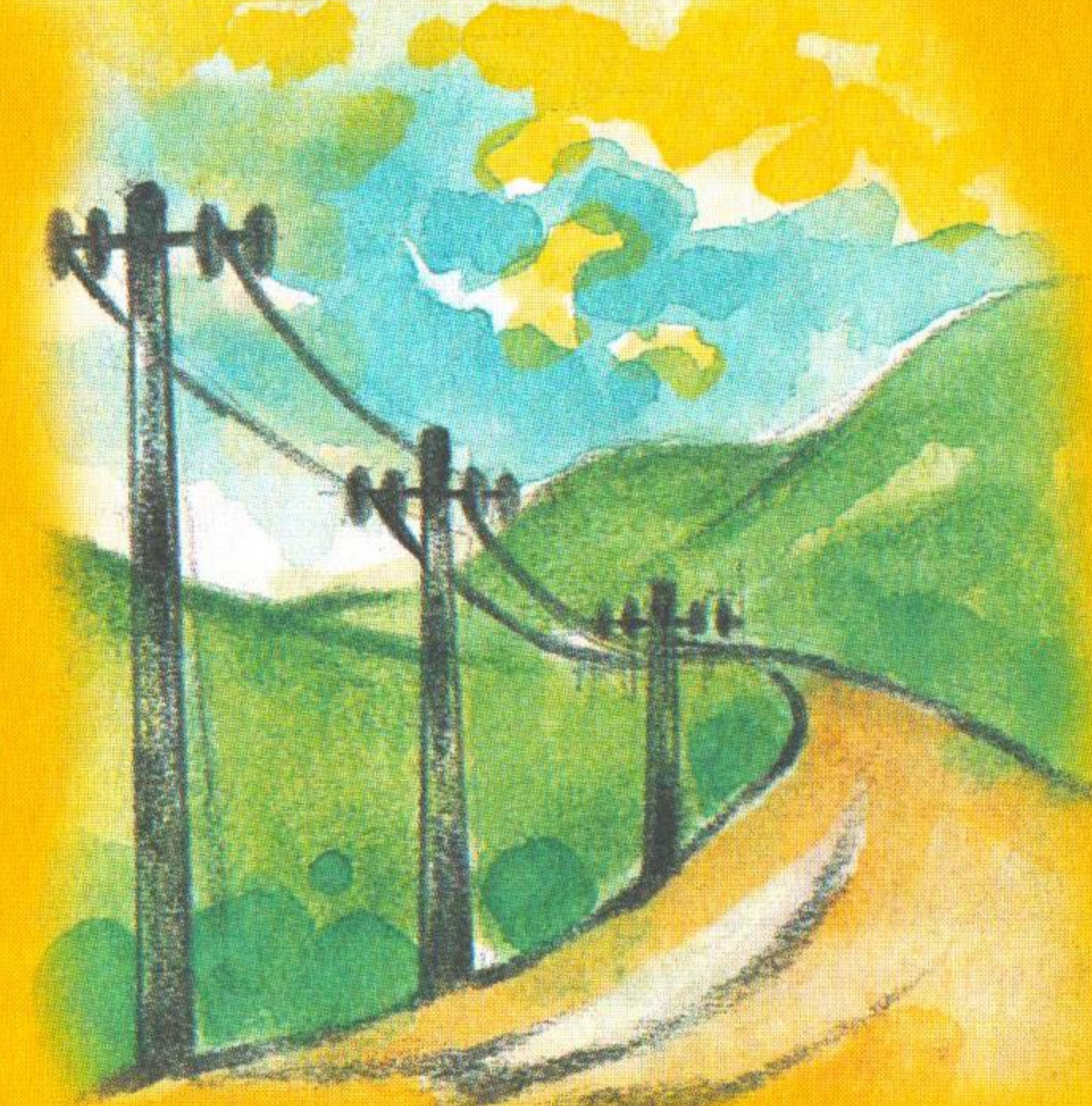
...čím je viac mačiek, tým je viac ďateliny?

Pretože keď je veľa mačiek, je menej myší, ktoré ničia čmeliakom hniezda. Keď sa darí čmeliakom, darí sa aj opelenej ďateline.

Meteorologická stanica v telegrafnom stĺpe

Všimli ste si, že telegrafné stĺpy niekedy zvučia? Je to spoľahlivý signál blížiaceho sa nečasu. Ak je znenie hlboké, zmena počasia obyčajne nastane asi o dva dni. Ak je zvuk vysoký, môžeme náhlu zmenu počasia očakávať už o dve až tri hodiny.

Slnko, slnko, poď na naše líčko, dáme ti vajíčko, otvoríme vráta, dáme ti kus zlata.

POVEŠŤ O BRATISLAVSKEJ ŽABEJ STUDNI

Na Bratislavskom hrade slúžila u hradnej panej dievčina ako obrázok. Bola to dievčina horenos, a hoci sama nemala toho viac, než čo sa zmestilo do batôžka, ostatnými sluhami opovrhovala.

Raz jej pani dala zlatý krčiaztek a poslala ju po vodu.

Na hradnom nádvorí sa jej prihovoral švárný sluha.

Pred hradnou studňou stál vždy dlhý rad ľudí.

Dievčina sa nahla do hradnej studne a krčiaztek čľup!

Z hradnej studne sa vynoril veľký žabiak so zlatým krčiazkom.

Dievčina ho za jeho pomoc vybozkávala.

Nakoniec jej žabiak dal ešte jednu radu.

Dievčina odmietala jedného pytača za druhým.

Mládenec naozaj preskočil z veže na vežu.

Rozpráva sa, že keď zelený mládenec preskočil z veže na vežu, schytil dievčinu a zoskočil rovno do hradnej studne. Od toho dňa už nikto nevidel pyšnú slúžku. Zostala po nej len povesť o žabiakovej studni.

JAN BENO
Lietajúca posteľ
(8. ČASŤ)

Ilustroval
JÁN LENGYEL

FRANTIŠEK ROJČEK
Naša Zorka

Zle sa učí
naša Zorka -
v žiackej knižke
samá štvorka.

Prísne znejú
slová mamky,
že sa musia
zmeniť známky.

Preto Zorka
všetky štvorky
zatvorila
do zátvorky:

(4, 4, 4, 4, 4, 4, 4,)

Vraj pokiaľ sa
nezmenia,
nepustí ich
z väzenia!

Martin má zázračnú posteľ. Lieta po svete a rozpráva chlapcovi lietajúce rozprávky. Jedného dňa sa Martin rozhodol, že bude rozprávačom on. Porozprával posteli o svojich dobrodružstvách so starými rodičmi. Dnes má slovo posteľ. Ktorý príbeh bude zaujímavejší?

V ečer sa rodičia pohádali pre chlieb. Zabudli ho kúpiť. Mama to vyčítala otcovi, otec mame. Keď už mal toho otec dosť, povedal:
„Žiadny problém. Ráno vstanem o niečo skôr a pôjdem do obchodu.“

„A ty sa prečo smeješ?“ zazrela mama na Martina.
„Ja len že... že by sa dalo aj zaletieť.“
„Aké zaletieť? Čo zaletieť?“
„Nieкто to vie. Keď chce, tak si zaletí.“
Rodičia nechápavo pozreli na seba. Už zabudli, že sa pred chvíľou hádali.

„Si ty mudrlant!“ povedal otec, keď mu chlapec zaželal dobrú noc.
Martin iba pokrútil hlavou.
Keby ste vy vedeli, myslel si, čo viem ja. Možno vás raz zavediem k posteli a poviem: Prosím! Ráčne počúvať. A posteľ prehovorí. To by bolo!

Lenže posteľ môže aj neprehovoriť. Ktohovie!
Vtom sa posteľ ozve:
„Dnes ti porozprávam, ako vrabce zjedli šopu.“
„Čo to má byť?“
„Rozprávka. A prosím ticho. Začínam: Bol raz jeden starý dom. Mal štyri izby a za nimi ešte veľkú šopu. Izby boli vymalované, zvonku ovakované, ale tá šopa – ach, ach, ach... Nikdy ju nikto neopravoval. Na hrubých hlinených múroch bola kedysi omietka, ale tá za dlhé roky opadala.

Hnedá hlina bola ako vyzlečená. A to by ešte nebolo najhoršie. Najhoršie boli – vrabce.“

„Prečo vrabce?“ prerušil Martin posteľ.
„Pre staré vrece! Počúvaj a všetko sa dozvieš. Tá hlinená šopa vrabcom veľmi zachutila. Ďob, Ďob, Ďob. Tisíckrát Ďob a už je v múre jamka a škára. Do škáry sa nanosí perie, suchá tráva, slama a už je z nej hniezdo. Vyliahnu sa v ňom vrabčence. Keď sa naučia lietať, aj ony sa zachytia pazúrikmi na hlinenom múre. Prilepia sa naň a začnú svoju vrabčiu robotu. Ďob, Ďob, Ďob a hlina po drobných kúštičkoch opadáva. Ďalšia škára a múr sa zmenšuje a zmenšuje...“

Roky idú a hore pod strechou sa v múre objaví diera. Slnko cez ňu svieti, vtáci preletujú. Pritom na druhej strane šopy pribudne ďalšia a vrabcom pomáhajú už aj iné vtáky. Všetky usilovne zobú a ťobú.

Prešli letá, prešli zimy a strecha začala klesať najprv na jednej, potom aj na druhej strane. Klesala, sadala, sadala, padala, až sa napokon celá zrútila...“

„To nie je pravda!“ zvolal Martin.
„Nie? A prečo nie?“
„Viem to! To je naša, dedkova a babkina šopa. Je na nej len jedna diera a okrem toho má strašne hrubé múry. A ja vrabce odháňam rapkáčom. Tá šopa je tam, kde je všetko veľké. Aj záhrada, aj marhuľa, aj hrušky.“

„Že veľké! Preletím to za sekundu. A v rozprávke sa môže všetko. Aj také, čo ešte nie je.“

„Keď sa klame, tak to nie je rozprávka!“

„Rozprávka je aj o tom, čo sa nestalo. Aj o tom, čo by sa stalo, keby sa stalo... Keď mi budeš rozprávať, ako si porazil Tomáša na pretekoch, ja poviem: Aká pekná rozprávka!“

„Ale ja ho môžem! Bol predo mnou iba o taký kúsoček...“

„No, ak nebudeš toľko vysedávať pri videu a pri počítači. Potom... A teraz už spi!“

„Počkaj! Počkaj!“ dôrazne hovorí Martin. „Zajtra budem s dedom. On tu bude aj spať!“

„No a?“

„Aby si vedela! Že nemáš lietať, búchať a tak!“

(Dokončenie v budúcom čísle.)

FRANTIŠEK ROJČEK
Hlúpa hlava

Pod stolom sa
hlava krčí.

Skrýva bolesť
v modrej hrči.

Narazila
na roh stola.

Predtým celkom
zdravá bola.

Ale teraz
je s ňou amen.

Stôl bol tvrdý
ako kameň.

Hlúpym hlavám
sa to stáva...

Jáááj, prečo ma
bolí hlava?

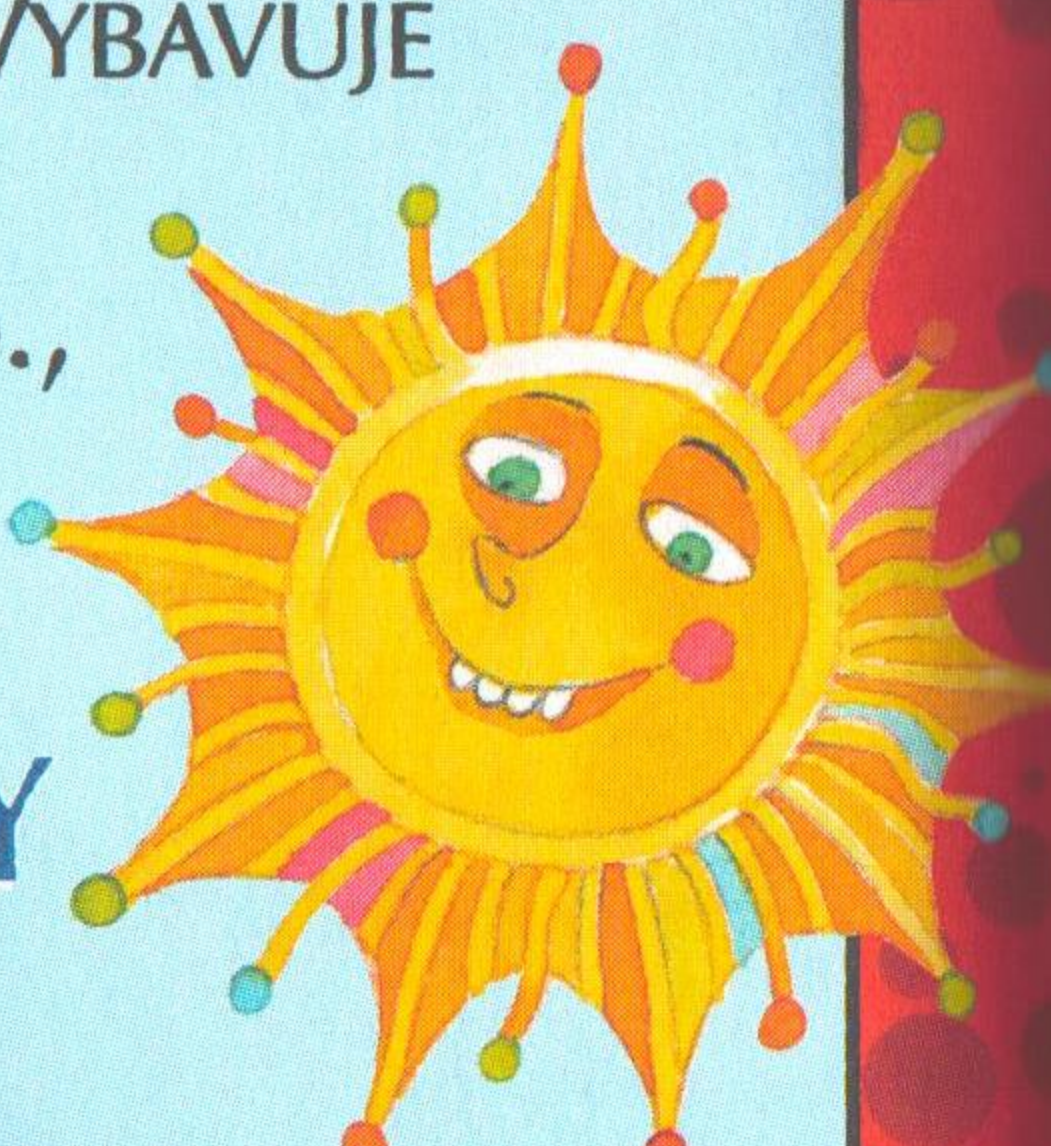
OBJEDNÁVKY NA PREDPLATNÉ ČASOPISU SLNIEČKO PRIJÍMA A VYBAVUJE

VÝHRADNE

NAŠA ZMLUVNÁ DISTRIBUČNÁ SPOLOČNOSŤ

ARES, s.r.o.,
Banšelova 4,
821 04 Bratislava

SÚŤAŽ PRE PANI UČITELKY

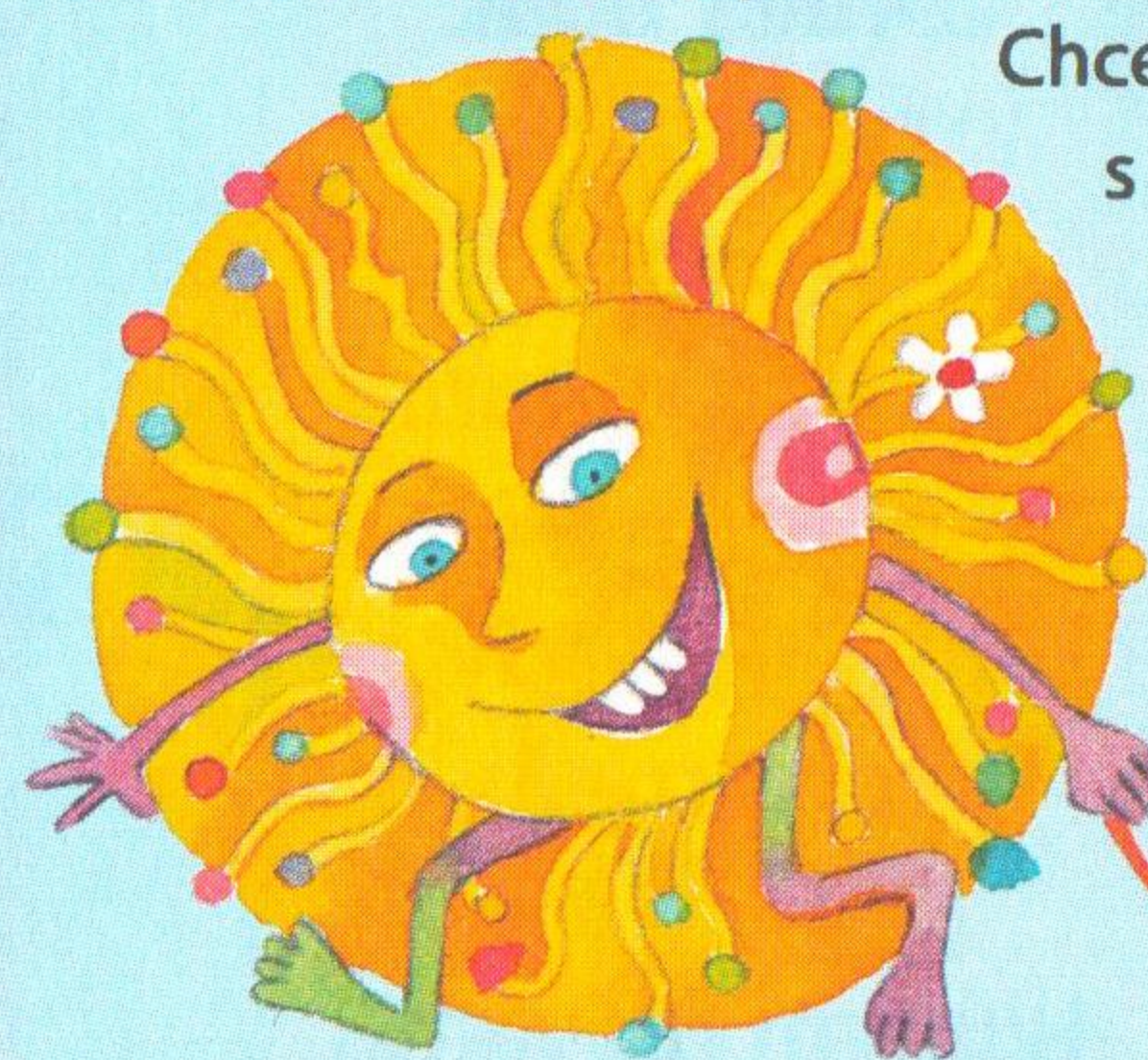

Milé pani učiteľky,

koniec školského roka sa blíži a vy už v týchto dňoch premýšľate, ktorý časopis budete so svojimi žiakmi od septembra čítať. Veríme, že to bude naše Slniečko. Boli by sme radi, keby ste si ho objednali už teraz, pretože prvé číslo Slniečka tlačíme už v júli. Pri neskoršej objednávke by sme vám mohli dodať až niektoré z ďalších čísel časopisu.

už nespolupracujeme, a preto si časopis Slniečko objednávajte výlučne vo firme **ARES, s.r.o., Banšelova 4, 821 04 Bratislava**. Ak získate nad 10 odberateľov, okrem 17% provízie, ktorú vám poskytne distribučná firma **ARES**, zaradíme vás do žrebovania o hodnotné ceny (televízor, rádio s prehrávačom a fotoaparát) a desať odmien po 500 Sk. Aby sme vás mohli zaradiť do žrebovania, musíte nám do konca júna poslať korešpondenčný lístok s pečiatkou školy, na ktorom bude počet predplatiteľov Slniečka a vaša presná adresa, prípadne telefónne číslo. Ak predplatné uhradíte do 10. 7. 2000, **ARES** zvýši váš rabat o 2%.

Chceme vás upozorniť, že s PrNS (Privátnou novinovou spoločnosťou)

Už teraz sa na vás teší
Slniečko

Umelecký mesačník pre žiakov 1. – 5. ročníka ZŠ 2000 2001

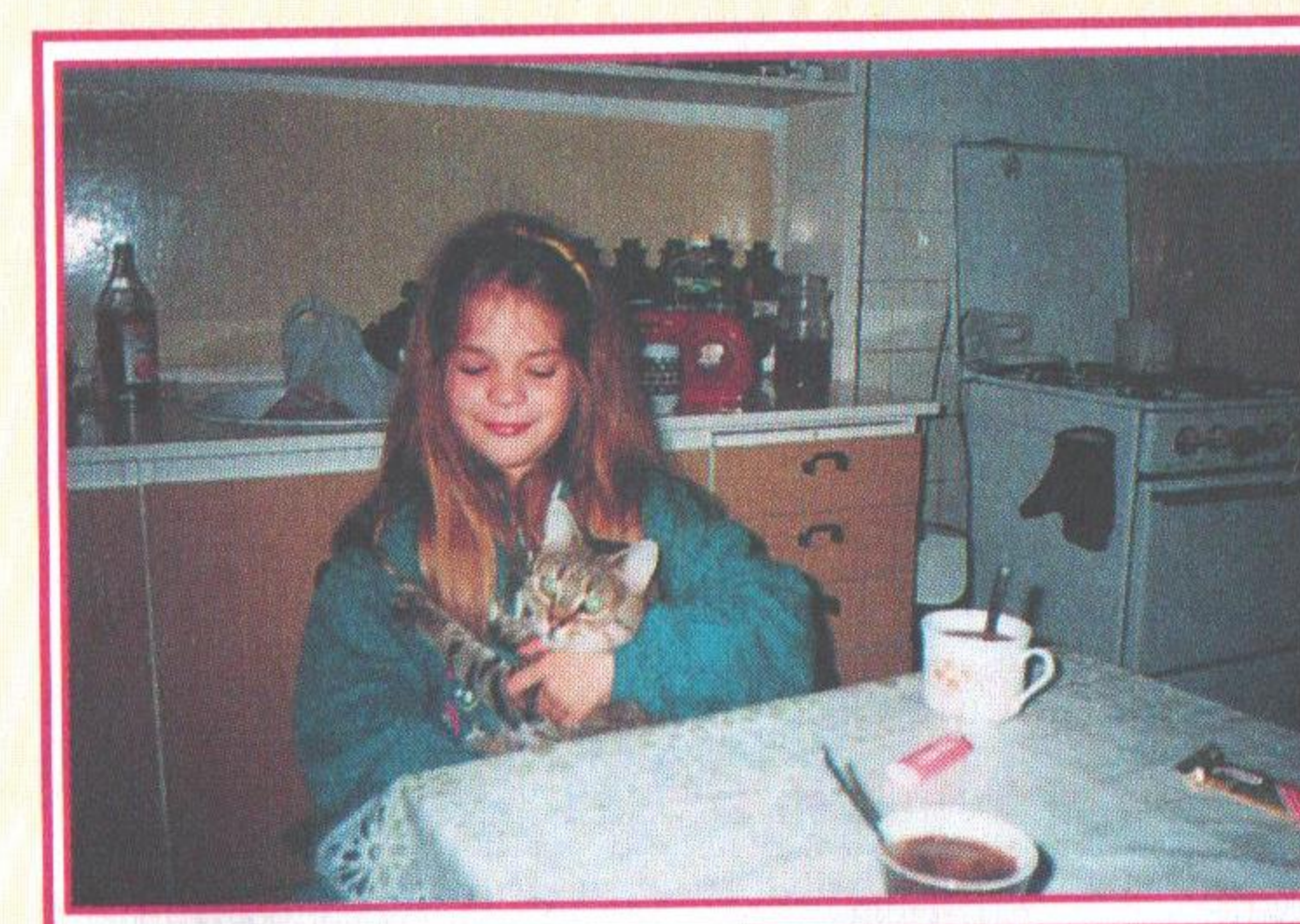
Titul	Periodicita	Cena za jeden výtlačok	Predplatné (žiaci)	Úhrada za jeden výtlačok po odpočítaní 17% odmeny	Počet objednaných výtlačkov	Úhrada za objednané výtlačky (-17%)
SLNIEČKO	10 x	Sk 12,50	Sk 125,-	Sk 103,80 (nad 10 ks)		

Vyplnenú objednávku zašlite distribučnej firme **ARES, Banšelova 4, 821 04 Bratislava**, číslo telefónu 07/43414665
Predplatné uhradíme do 10. 7. 2000 ÁNO NIE

Meno a priezvisko

Presná adresa školy

V dňa 2000

Veronika s kocúrikom Mišom.

Veronika Ciganeková z Bratislavy nám poslala list s krátkym príbehom o svojom kocúrikovi. Ako sama píše, veľa radosti možno zažiť aj so zvieratkom – ale radšej si príbeh prečítajte sami.

„Kocúrika Miška máme už skoro päť rokov. Je veľmi pekný, ale nemá zadnú labku a chvost. Keď bol malý, niekto ho vyhodil a zrazilo ho auto. Moja mama kocúrka ošetrovala, až sa vyliečil. Je nezbedný ako iné kocúriky. Nedávno spadol do akvária, lebo chcel chytiť rybkú. Najradšej býva v mojom kočiку pre bábičky. Máme ho veľmi radi. Niekedy s nami aj spáva.“

Za pekný príbeh posielame Veronike knižku z vydavateľstva Mladé letá.

Aj vy nám napíšte, čo vás potešilo alebo zarmútilo.

Svojho obľúbeného kocúra nám nakreslila Zuzka Humajová z Bratislavy.

Slniečk

umelecký mesačník pre žiakov 1.–5. ročníka ZŠ.

Vydáva Literárne informačné centrum, Nám. SNP 12, 810 00 Bratislava.

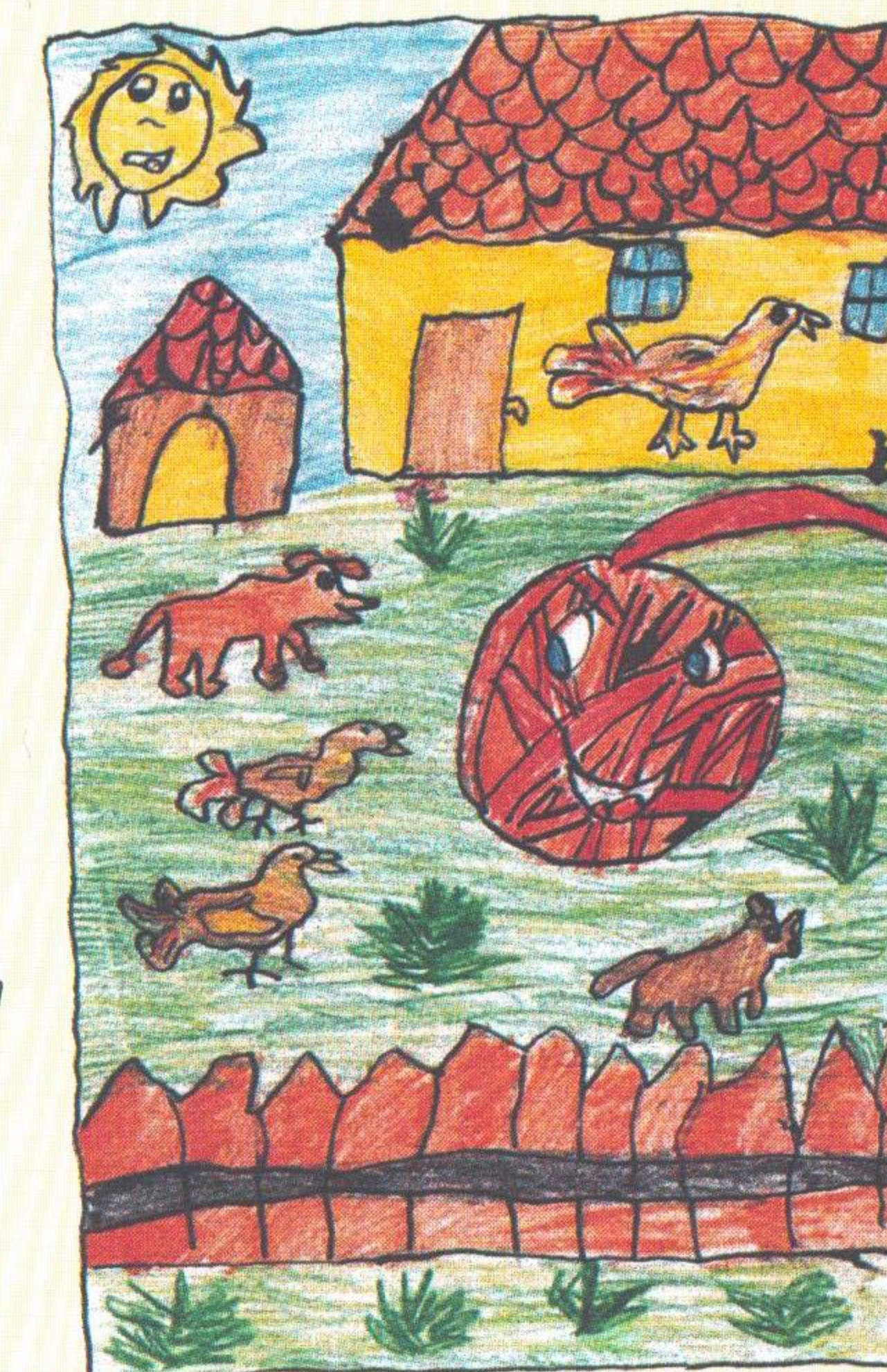
Adresa redakcie: P. O. BOX 307, 810 00 Bratislava.
Telefón 07/527 33 182

Šéfredaktor **ONDREJ SLIACKY**
Zástupkyňa šéfredaktora **Ľubica Kepštová**
Grafická a výtvarná úprava **Viera Fabianová**
Jazyková úprava **Ján Kačala**

Tlačí Slovenská Grafia, a. s., Bratislava-Krasňany.
Rozširuje firma **ARES, s. r. o., Banšelova 4, 821 04 Bratislava**, t. č. 07/43 41 46 65 a Privátna novinová spoločnosť, a. s.

Svet farebnej fantázie

Aby deti prežívali krásne detstvo aj v týchto zložitých ekonomických podmienkach, aby sa „rozprávka stala najväčšou udalosťou ich detstva“, pripravili pracovníčky Gemerskej knižnice Pavla Dobšinského v Rožňave na úseku literatúry pre deti a mládež okresnú výtvarnú súťaž k životnému jubileu spisovateľky Márie Ďuričkovej Svet farebnej fantázie. Cieľom súťaže bolo, aby sa deti prostredníctvom vlastných ilustrácií rozprávok a povestí M. Ďuričkovej bližšie zoznámili s jej tvorbou. Z 305 súťažných prác odmenila porota 40 najlepších v štyroch kategóriách. Víťazi dostali diplomy vlastnoručne podpísané pani spisovateľkou a pekné darčeky. Vo februári si tieto práce mohli pozrieť návštevníci z Rožňavy i blízkeho okolia v expozícii výtvarného umenia v Rožňave. Jednu z víťazných prác vám predstavujeme a pani Darine Nogelovej z rožňavskej knižnice ďakujeme za pekný list.

Veselého Guľka Bombuľka nakreslila Szabína Némethová zo ZŠ na Ul. pionierov v Rožňave.

Objednávky do zahraničia vybavuje PrNS, a. s., vývoz tlače, Košická 1, 813 80 Bratislava.

Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Cena jedného výtlačku je 12 Sk, ročné predplatné 120 Sk.

Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

Obálku nakreslila **Katarína Ševellová-Šuteková**

Poviem ti

O PEKNEJ KNIŽKE...

Spisovateľ Štefan Moravčík vás už neraz, priatelia, prekvapil parádnu knižkou. Tentoraz napísal vlastivedu. Neľakajte sa! Nie je to knižka, z ktorej sa budete musieť učiť.

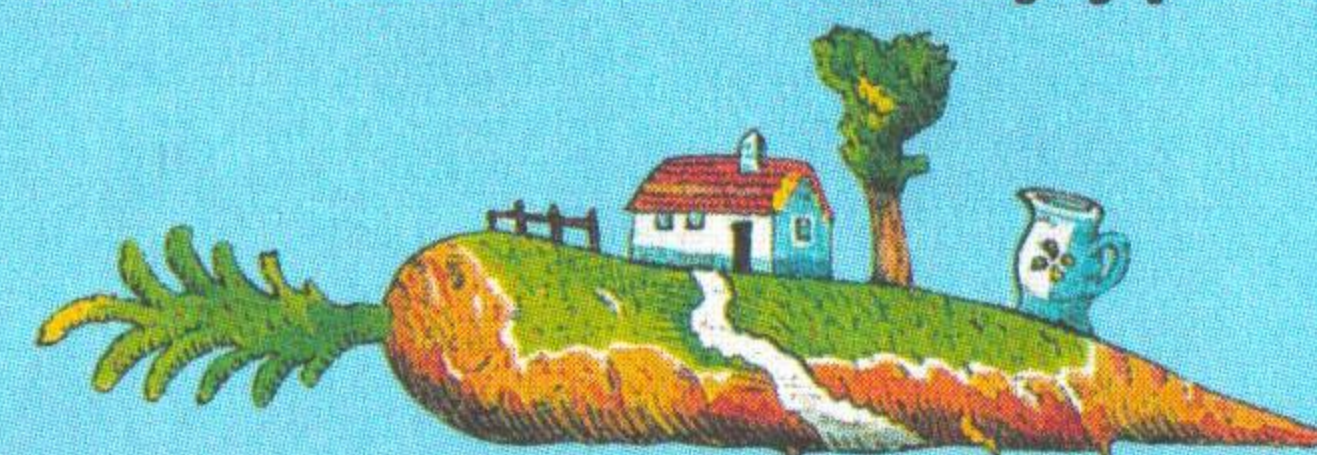
Ako naznačuje jej názov VESELÉ POTULKY PO SLOVENSKU, je to celkom iná vlastiveda, než akú máte v škole. Táto je veselá, plná humorných príhod, poviestok, príbehov, vtipných básničiek a krásnych obrázkov

Martina Kellenbergera.

Slovom, parádna knižka!

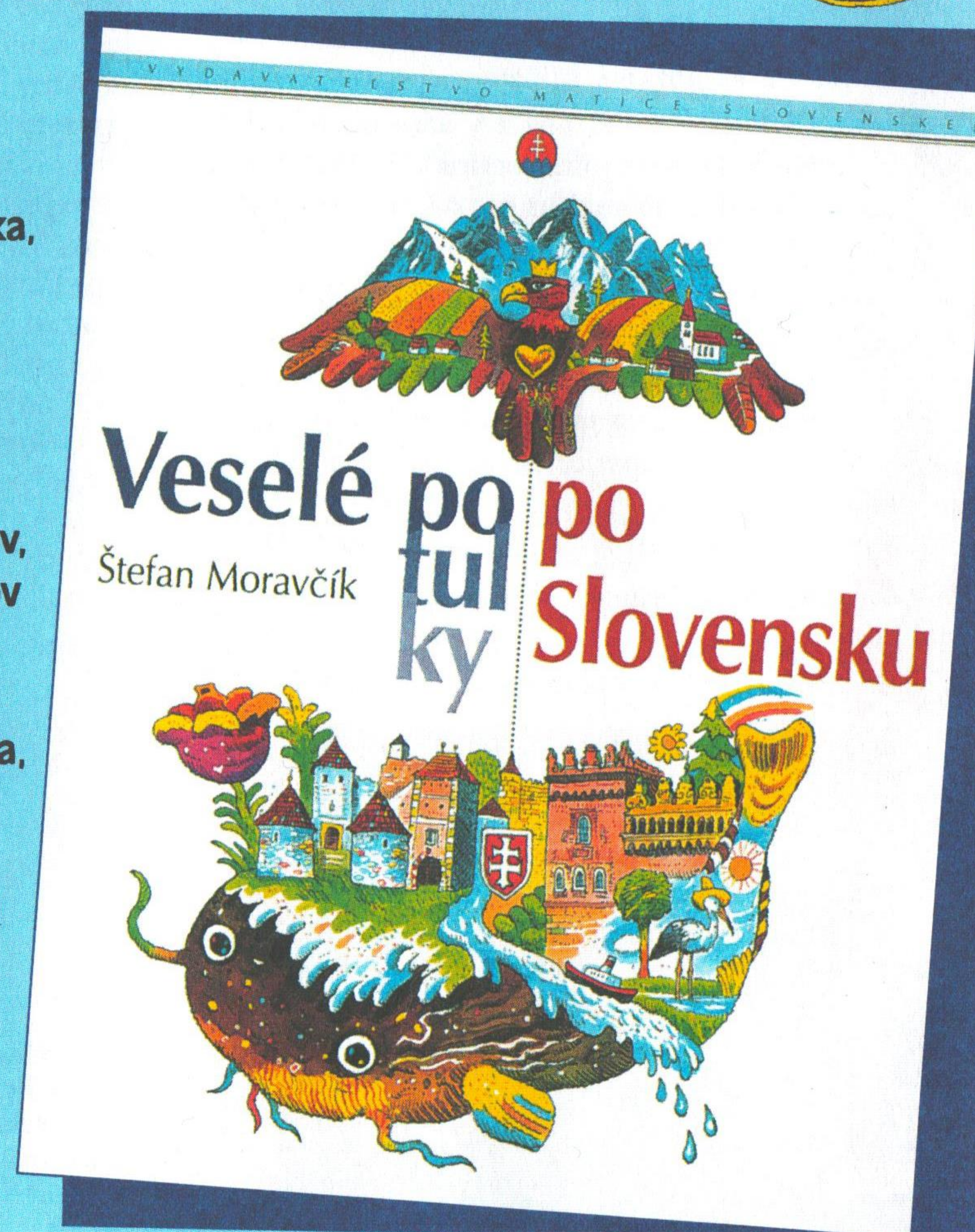
Keď vylúštíte doplnovačku, dozviete sa, v ktorom meste vyšla.

A ak nám napíšete, možno budete tým šťastlivcom, ktorý túto parádnu knižku bude mať vo svojej poličke.

DOPLŇOVAČKA

	1	■	□	□	□	□
2	□	■	□	□	□	□
3	□	■	□	□	□	□
4	□	□	■	□	□	□
5	□	■	□	□	□	□
6	□	□	□	■	□	□

1. Hrad v Gemeri
2. Zviera Vysokých Tatier
3. Kraj básnika Hviezdoslava
4. Vrch so spiacimi rytiermi
5. Staré slovenské mesto
6. Rieka na strednom Slovensku

